

JURNALISTIK FAOLIYATNI TARTIBGA SOLISHDA JAMOATCHILIK BILAN ALOQALARNING O'RNI (HUQUQIY ASOSLARI MISOLIDA)

Choriyeva Charos Burxonovna

O'zbekiston Davlat Jahon Tillari Universiteti

Xalqaro Jurnalistika fakulteti

“Axborot xizmati va jamoatchilik bilan

Aloqalar” yo'nalishi talabasi

Annotatsiya: Ushbu tezisdagi jurnalistik faoliyatni tartibga solishda jamoatchilik bilan aloqalarning ahamiyati va ularning huquqiy asoslari tahlil etiladi. Ommaviy axborot vositalari faoliyatining shaffofligi va ijtimoiy mas'uliyatini ta'minlashda jamoatchilik nazorati va axborot almashinuvining o'ri muhim omil sifatida ko'rib chiqiladi. Shuningdek, O'zbekiston Respublikasining “Ommaviy axborot vositalari to'g'risida”gi qonuni, “Axborot erkinligi to'g'risida”gi qonuni va boshqa normativ-huquqiy hujjatlar asosida jurnalistlar va davlat hamda jamoatchilik o'rtasidagi aloqalarning huquqiy jihatlari yoritiladi. Tezisdagi jurnalistikaning ochiqlik, ishonchlilik va ijtimoiy javobgarlik tamoyillarini amalga oshirishda jamoatchilik bilan aloqalarning roli tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: jurnalistika, jamoatchilik bilan aloqalar, ommaviy axborot vositalari, axborot erkinligi, huquqiy asoslar, ijtimoiy mas'uliyat, axborot almashinuvi, shaffoflik, jurnalist huquqlari

Abstract: This thesis analyzes the importance of public relations in the regulation of journalistic activity and its legal foundations. The role of public oversight and information exchange is examined as a key factor in ensuring the transparency and social responsibility of mass media operations. The legal aspects of interactions between journalists, the state, and the public are explored based on the Law of the Republic of Uzbekistan "On Mass Media", the Law "On Freedom of Information", and other

regulatory legal documents. The thesis discusses the role of public relations in implementing the principles of transparency, credibility, and social responsibility in journalism.

Keywords: journalism, public relations, mass media, freedom of information, legal framework, social responsibility, information exchange, transparency, journalists' rights.

Аннотация: В данной тезисе анализируется значение связей с общественностью в процессе регулирования журналистской деятельности и их правовые основы. Рассматривается важность общественного контроля и информационного обмена как ключевых факторов обеспечения прозрачности деятельности средств массовой информации и их социальной ответственности. Также освещаются правовые аспекты взаимоотношений между журналистами, государственными органами и общественностью на основе Закона Республики Узбекистан «О средствах массовой информации», Закона «О свободе информации» и других нормативно-правовых актов. В тезисе рассматривается роль связей с общественностью в реализации принципов открытости, достоверности и социальной ответственности журналистики.

Ключевые слова: журналистика, связи с общественностью, средства массовой информации, свобода информации, правовые основы, социальная ответственность, информационный обмен, прозрачность, права журналистов

KIRISH

Bugungi kunda globallashuv jarayonlari va axborot texnologiyalarining jadal rivojlanishi sharoitida jurnalistika jamiyat hayotida muhim rol o'ynaydi. Ommaviy axborot vositalari (OAV) orqali tarqatilayotgan ma'lumotlarning haqqoniyligi, aniqligi va dolzarbligi nafaqat jamoatchilik fikrini shakllantiradi, balki davlat siyosatining ochiqligi va shaffofligini ta'minlashda ham muhim omil hisoblanadi. Shu bois jurnalistik faoliyatni

tartibga solish jarayonida jamoatchilik bilan aloqalarni to'g'ri yo'lga qo'yish dolzarb masalalardan biri sanaladi.

Jurnalistlar axborotni izlash, olish va tarqatish erkinligiga ega bo'lish bilan birga, axborotning ishonchliligini, jamiyat manfaatlariga zid bo'lmasligini ta'minlash borasida ma'lum mas'uliyatni ham zimmasiga oladi. Ushbu mas'uliyatni ado etishda jamoatchilik bilan aloqalarning samarali yo'lga qo'yilishi muhim ahamiyat kasb etadi. Jamoatchilik fikri, ijtimoiy guruhlar bilan doimiy muloqotda bo'lish, turli ijtimoiy institutlarning fikrini inobatga olish jurnalistikaning ijtimoiy javobgarligini kuchaytiradi va uning faoliyatini yanada shaffof qiladi.

O'z navbatida, bu jarayonni huquqiy jihatdan tartibga solish, jurnalistlar faoliyatini qonuniy asosda himoya qilish, davlat organlari va OAV o'rtasidagi hamkorlikni huquqiy platformaga olib chiqish lozim bo'ladi. O'zbekiston Respublikasining “Ommaviy axborot vositalari to'g'risida”gi qonuni, “Axborot erkinligi to'g'risida”gi qonuni hamda boshqa tegishli normativ-huquqiy hujjatlar jurnalistlar huquqlari va ularning jamoatchilik bilan aloqalarini tartibga solishda asosiy manba hisoblanadi.

Ushbu tezisda jurnalistik faoliyatda jamoatchilik bilan aloqalarning ahamiyati, axborot almashinuvi va jamoatchilik nazoratining roli, shuningdek, bu sohadagi huquqiy asoslar chuqur tahlil qilinadi. Shuningdek, jurnalistikaning asosiy tamoyillari – ochiqlik, ishonchlilik va ijtimoiy javobgarlikni amalga oshirishda jamoatchilik bilan aloqalarning o'rni yoritiladi.

Jurnalistik faoliyatni tartibga soluvchi huquqiy asoslar

Jurnalistikaning qonuniy asoslarda faoliyat yuritishi, uning erkin va mustaqil bo'lishi demokratik jamiyat uchun nihoyatda muhimdir. O'zbekiston Respublikasi bu borada bir qancha muhim huquqiy hujjatlarni qabul qilgan. Ular orasida quyidagilar asosiy o'rin tutadi:

- **“Ommaviy axborot vositalari to'g'risida”gi Qonun** – bu qonun OAVning erkin faoliyat yuritish huquqini kafolatlaydi, jurnalistlarning huquqlari va majburiyatlarini

belgilaydi. Unda davlat organlarining OAV bilan o‘zaro munosabatlari ochiq va oshkora bo‘lishi kerakligi ta’kidlanadi.

- **“Axborot erkinligi to‘g‘risida”gi Qonun** – fuqarolarning axborot olish huquqini belgilaydi, shu jumladan jurnalistlarning davlat organlari va boshqa manbalardan axborot so‘rash va olish huquqlari mustahkamlanadi.
- **“Davlat hokimiyati va boshqaruvi organlari faoliyatining ochiqligi to‘g‘risida”gi Qonun** – ushbu hujjat davlat idoralarining jamoatchilik va OAV bilan axborot almashinuvini tartibga soladi.

Ushbu qonunlar jurnalistlarning nafaqat axborotni erkin izlash va tarqatish, balki jamoatchilik bilan to‘g‘ridan-to‘g‘ri, ochiq muloqotda bo‘lishini ham kafolatlaydi. Bu esa jurnalistik faoliyatda jamoatchilik bilan aloqalarning huquqiy asoslarini belgilaydi.

Xulosa

Jurnalistik faoliyatda jamoatchilik bilan aloqalarning samarali yo‘lga qo‘yilishi OAVning shaffofligi va ijtimoiy mas’uliyatini ta’minlashda muhim omil hisoblanadi. Bu jarayonni huquqiy jihatdan tartibga soluvchi qonunlar — “Ommaviy axborot vositalari to‘g‘risida”, “Axborot erkinligi to‘g‘risida” hamda “Davlat organlari faoliyatining ochiqligi to‘g‘risida”gi qonunlar — jurnalistlarning axborotga bo‘lgan huquqlarini himoya qiladi va ularni jamiyat bilan faol muloqotga undaydi. Jurnalistikaning ochiqlik, ishonchlilik va ijtimoiy javobgarlik tamoyillarini hayotga tatbiq etishda jamoatchilik bilan aloqalar hal qiluvchi o‘rin egallaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O‘zbekiston Respublikasi “Ommaviy axborot vositalari to‘g‘risida”gi Qonuni. 26-dekabr 1997-yil, № 543-I. <https://lex.uz>
2. O‘zbekiston Respublikasi “Axborot erkinligi to‘g‘risida”gi Qonuni. 24-aprel 2002-yil, № 362-II. <https://lex.uz>
3. O‘zbekiston Respublikasi “Davlat hokimiyati va boshqaruvi organlari faoliyatining ochiqligi to‘g‘risida”gi Qonuni. 5-may 2014-yil, № 3PY–369. <https://lex.uz>

4. Xudoyberganov, X. (2021). *Zamonaviy jurnalistika asoslari*. Toshkent: Akademnashr.
5. Mamatqulov, M. (2020). *Ommaviy axborot vositalarida axborot siyosati va ijtimoiy mas'uliyat*. Toshkent: O'zbekiston jurnalistlari ijodiy uyushmasi nashriyoti.
6. Abdug'aniyev, K. (2019). “Jurnalistik faoliyatda axborot erkinligi va jamoatchilik nazoratining o'rni”. *Ilmiy axborotlar jurnali*, №2, 45–50-betlar.
7. Turdiyev, A. (2018). *PR va jamoatchilik bilan aloqalar asoslari*. Toshkent: “Fan va texnologiyalar” nashriyoti.